

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om beredande av möjlighet för vissa köpingar samt mindre städer att bilda polisdistrikt tillsammans med omkringliggande socknar.

Första lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 157 i första kammaren av herrar *Linnér* och *Holmbäck* samt nr 272 i andra kammaren av herr *Jacobs-son* i Igelsbo m. fl.

I motionen I: 157 hemställes att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning angående möjligheterna för att en i landsfiskalsdistrikt ingående mindre stad eller en köping, som enligt särskild bestämmelse är skyldig att bekosta sitt polisväsen, skall kunna tillsammans med en eller flera socknar inom samma landsfiskalsdistrikt bilda ett polisdistrikt.

I motionen II: 272 hemställes att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i lagen om polisväsendet i riket och andra hithörande författningar, att i landsfiskalsdistrikt ingående stad, vars invånarantal understiger 10 000, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är skyldig att bekosta sitt polisväsen, kan tillsammans med andra kommuner inom samma landsfiskalsdistrikt bilda ett polisdistrikt samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderlig lag- och författningstext.

Såsom skäl för sina yrkanden ha motionärerna bland annat åberopat förhållandena inom Tierps landsfiskalsdistrikt i Uppsala län. Utskottet får beträffande motiveringen hänvisa till motionerna.

I 1 § lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket föreskrives, att riket för polisverksamhetens upprätthållande skall vara indelat i polisdistrikt. Stad, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, skall utgöra särskilt polisdistrikt. I övrigt skall landsfiskalsdistrikt eller del därav, bestämd genom ett särskilt indelningsförfarande, utgöra polisdistrikt.

Till städerna och de ifrågavarande köpingarna utgår icke bidrag av statsmedel till poliskostnadernas täckande, vilket däremot är fallet med övriga kommuner.

Den i motionerna berörda frågan har i större sammanhang upptagits till behandling av 1939 års polisutredning, som den 14 november 1944 avlämnat betänkande med förslag till förstatligande av polisväsendet i riket och åklagarväsendet i rikets städer.

I betänkandet (del I s. 131) anföres bland annat följande.

Av den tidigare redogörelsen framgår, att polisdistrikten utgöras av dels sådana polisdistrikt som tillkommit omedelbart på grund av polislagens stadgande och dels sådana polisdistrikt som bildats genom ett i lagen närmare reglerat indelningsförfarande. Den förra kategorien omfattar alla städer och flertalet köpingar och den senare kategorien övriga kommuner eller sålunda främst de egentliga landsbygdskommunerna. Uppdelningen grundar sig på kommunernas olika ställning i avseende å skyldigheten att bära kostnaderna för polisväsendet. Det har icke ansetts lämpligt att stad eller sådan köping, vilken i likhet med stad har att själv bekosta sitt polisväsen, sammanföres till gemensamt polisdistrikt med kommun, till vars polisväsen statsbidrag utgår. Anordningen, vilken sålunda är en följd av polisväsendets kommunala organisation och av reglerna för kostnadernas bestridande, är förenad med åtskilliga nackdelar. Den särställning som tillmätts städerna och köpingarna motsvaras icke av de förhållanden som öva inflytande på polisväsendet utan motverkar tvärtom ett ändamålsenligt uppbyggande av polisorganisationen. Städerna och köpingarna bilda tillsammans med kringliggande bygd, för vilken de utgöra huvudorter, naturliga enheter i polishänseende. Möjlighet föreligger icke att samorganisera polisväsendet för dessa enheter liksom ej att överhuvud organisatoriskt förena städernas och landsbygdens polisväsen. Polisdistriktsorganisationen är vidare synnerligen ojämn och inrymmer vad städerna och köpingarna beträffar i sig alla storleksklasser från och med de största städerna till och med de minsta städerna och köpingarna. Även detta är ur organisatorisk synpunkt en framträdande olägenhet. De mindre städerna samt köpingarna måste sålunda anses vara för små att bilda för sig bestående enheter inom polisorganisationen.

I fråga om polisorganisationens lokala utformning har polisutredningen föreslagit, att landsfiskalsdistrikten och de i förhållande till dem fristående städerna var för sig skola utgöra polisdistrikt.

Polisutredningens betänkande är för närvarande efter avslutad remissbehandling föremål för överarbetning inom socialdepartementet.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande över motionerna från länsstyrelserna i Uppsala och Kalmar län. Därjämte har utskottet berett Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund och föreningen Sveriges landsfiskaler tillfälle att yttra sig över motionerna. De i anledning härav inkomna yttrandena ha såsom bilagor fogats vid detta utlåtande (Bil. A—F).

Utskottet. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen gäller i fråga om den nuvarande lokala polisorganisationen, att städerna var för sig bilda polisdistrikt. Detsamma är fallet med de köpingar, vilka äro pliktiga att be-

kosta sitt polisväsen, d. v. s. alla köpingar som tillkommit efter år 1864. I fråga om övriga kommuner gäller den bestämmelsen, att landsfiskalsdistrikt eller del därav, bestämd genom ett särskilt indelningsförfarande, skall utgöra polisdistrikt. Till städerna och de berörda köpingarna utgår icke statsbidrag till poliskostnadernas täckande, vilket däremot är fallet med övriga kommuner.

I förevarande motioner framhålles under hänvisning till ett aktuellt fall, att avsevärda fördelar skulle kunna vinnas, därest polislagens bestämmelser om polisdistrikt ändrades så att en i landsfiskalsdistrikt ingående köping eller mindre stad kunde bilda polisdistrikt tillsammans med en eller flera andra kommuner inom samma landsfiskalsdistrikt.

Föreskriften att städer samt köpingar, som äro pliktiga att bekosta sitt polisväsen, skola utgöra särskilda polisdistrikt har tillkommit emedan det icke ansetts lämpligt att kommuner med olika ställning i avseende å rätten att åtnjuta statsbidrag hänföras till gemensamma polisdistrikt och grundar sig sålunda icke å några polisorganisatoriska överväganden. Det har visat sig att detta förbud mot att förena olika kommunala enheter till ett polisdistrikt motverkar ett ändamålsenligt uppbyggande av polisorganisationen. Städerna och köpingarna utgöra ofta tillsammans med kringliggande landsbygd naturliga enheter i polishänseende. Flera städer och köpingar torde också få anses hava alltför ringa folkmängd för att själva bilda lämpliga polisdistrikt. Ur organisatorisk synpunkt måste det därför anses vara angeläget att möjlighet införas att i ett polisdistrikt förena en mindre stad eller en köping med en eller flera andra kommuner.

I vissa av de i ärendet avgivna yttrandena har ifrågasatts om tiden nu vore lämplig att upptaga förevarande spörsmål till särskild behandling, då frågan om polisväsendets förstatligande står på dagordningen och förslag rörande ny indelning av riket i borgerliga kommuner redan förelagts riksdagen. Såsom utskottet ovan framhållit är polisutredningens betänkande med förslag till förstatligande av polisväsendet i riket m. m. efter avslutad remissbehandling för närvarande föremål för överarbetning inom socialdepartementet. Då en ändring i enlighet med motionärernas förslag icke torde föregripa en blivande reform av polisväsendet och då starka praktiska skäl tala för att den påtalade organisatoriska olägenheten undanröjes utan dröjsmål, synes anledning icke föreligga att avvakta resultatet av den pågående överarbetningen av polisutredningens betänkande. Vad den förestående kommunala indelningsändringen beträffar kommer denna icke att inverka på städers och köpingars särställning i polishänseende. Nu ifrågavarande spörsmål synes därför kunna lösas helt oberoende av huru den nya indelningen kommer att gestalta sig.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet att en ändring i den riktning motionärerna föreslagit kommer till stånd. I motionen II: 272 har

föreslagits, att utskottet måtte utarbета erforderlig lag- och författningstext i ärendet. Emellertid torde vara lämpligast, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa erforderlig utredning och framlägga därav föranledda förslag. Utskottet vill framhålla önskvärdheten av att förslag i ämnet föreläggas riksdagen snarast möjligt, samt att den nu föreslagna utredningen icke fördröjer det pågående arbetet med den stora polisreformen. I detta sammanhang anser sig utskottet böra understryka vikten av att riksdagen inom en snar framtid får taga ställning till sistnämnda fråga.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 157 och II: 272, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående möjligheterna för att en i landsfiskalsdistrikt ingående mindre stad eller en köping, som enligt särskild bestämmelse är skyldig att bekosta sitt polisväsen, skall kunna tillsammans med en eller flera socknar inom samma landsfiskalsdistrikt bilda ett polisdistrikt, samt framläggande för riksdagen snarast möjligt av det förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 14 maj 1946.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit
från första kammaren: herrar *Schlyter, Bergquist, Wagnsson, Ahlkvist, Krügel, Løthner, Lodenius* och *Arrhén**;
från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Björling, Lindberg, Ljungberg, Landgren, Gustafsson* i Lekåsa och *Lindahl*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

LÄNSSTYRELSEN I UPPSALA LÄN.

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom Kungl. Maj:ts remiss den 8 februari 1946 har länsstyrelsen fått sig anbefallt att till riksdagens första lagutskott avgiva yttranden över motionerna I: 157 och II: 272, båda åsyftande att åstadkomma möjlighet för vissa köpingar och mindre städer att gemensamt med landskommuner bilda polisdistrikt. Motionernas motivering är i huvudsak lika, men under det att motionärerna i motionen nr I: 157 yrka skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om skyndsamt utredning i angivet syfte, föreslå motionärerna i andra kammaren att riksdagen måtte besluta erforderliga ändringar i polislagen och andra dithörande författningar samt att vederbörande utskott måtte för ändamålet utarbeta författningstexterna. Länsstyrelsen får såsom gemensamt yttrande över båda motionerna anföra följande.

I sitt yttrande till Kungl. Maj:t den 25 juni 1945 över 1939 års polisutrednings betänkande med förslag till förstatligande av polisväsendet i riket och åklagarväsendet i rikets städer har länsstyrelsen bland annat anfört att det är av stor vikt att indelningen i polisdistrikt sker på sådant sätt att en effektiv organisation med lämplig användning av personal för arbetsuppgifterna uppnås. Enligt huvudbestämmelsen i 9 § polislagen skall till ett polisdistrikt ej hänföras mer än en kommun. Endast om kommunerna själva påyrka det eller om det för polisverksamhetens behöriga upprätthållande finnes särskilt påkallat, må förening av kommuner till ett polisdistrikt ske. Strävanden att bilda kommunalförbund för åstadkommande av starkare polisdistrikt ha mångenstädes krönts med framgång och ej sällan ha dessa förbund erhållit sådan omfattning, även där kommunerna i ett landsfiskalsdistrikt äro små och många, att polisdistrikt och landsfiskalsdistrikt bringats att sammanfalla. Enligt länsstyrelsens mening bör emellertid, helst i anslutning till blivande indelning av länen i nya kommunala enheter, kunna genomföras en ny indelning i lämpliga polisdistrikt, varigenom en gång för alla frågorna om distriktens sammansättning lösas och det alltsedan polislagens tillkomst genom kommunalmyndigheter, landsfiskaler, landsfogdar och länsstyrelser bedrivna arbetet med åstadkommande av större och lämpligare polisdistrikt bringas till slut i ett sammanhang.

Vare sig en sådan allmän nyindelning av polisdistrikten kommer till stånd eller icke, är det av stor betydelse för en rationell polisorganisation att de i motionerna angivna hindren för en förening av köpingar och mindre städer med landskommuner till gemensamma polisdistrikt undanröjas. Det av motionärerna åberopade organisationsförslaget inom Tierps landsfiskalsdistrikt torde vara väl ägnat att belysa behovet av lagändring i

berörda avseende. Härvid behöver ej förutsättas ett svårbedömt ställningstagande till frågan om ändrade grunder för utgörande av kostnaderna för polisväsendet. Med bibehållande av nuvarande system, enligt vilket städer och vissa köpingar själva bestrida sina kostnader för polisen under det att staten bidrar till landskommunernas motsvarande kostnader, torde det vara lämpligt att grunderna för ifrågavarande städers och köpingars andel i kostnaderna för ett gemensamt med landskommuner bildat polisdistrikt bestämmas av offentlig myndighet, därvid kontroll sker att de kommuner, som ej äro berättigade till statsbidrag, icke i större eller mindre grad avlasta sina kostnader på de bidragsberättigade. Huruvida den närmare utredning härom och i övrigt, som motionärerna må föranleda, skall, såsom motionärerna i andra kammaren avse, kunna åstadkommas under pågående riksdag, tillkommer det givetvis icke länsstyrelsen att bedöma. Länsstyrelsen förordar emellertid livligt, att lagändring i motionernas syfte kommer till stånd så snart nöjaktigt berett förslag därtill må kunna framläggas.

Uppsala slott i landskansliet den 11 mars 1946.

HILDING KJELLMAN.

EINAR ROLANDER.

LÄNSSTYRELSEN I KALMAR LÄN.

Bilaga B.

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom nådig remiss den 8 februari 1946 har länsstyrelsen anmodats att avgiva yttrande till utskottet över motionerna I: 157 och II: 272.

Med anledning härav får länsstyrelsen under åberopande av innehållet i bilagda från landsfogden i länet infordrade yttrande samt på de skäl i övrigt, som i motionerna anförts, tillstyrka bifall till den i motionen I: 157 gjorda framställningen om utredning i ämnet.

Kalmar i landskansliet den 23 mars 1946.

På länsstyrelsens vägnar:

RAGNAR JACOBSSON.

H. GLIMSTEDT.

LANDSFOGDEN I KALMAR LÄN.

Till Länsstyrelsen i Kalmar län.

I till innehållet i huvudsak likalydande motioner har till båda kamrarna hos nu pågående riksdag hemställts om utredning till åstadkommande av sådana lagändringar att köping eller mindre stad, som är skyldig att helt bekosta sitt polisväsen, skall kunna tillsammans med landskommun eller landskommuner bilda ett polisdistrikt, vilket enligt nu gällande lagstiftning icke är möjligt.

I motionerna har till en början framhållits att sex svenska köpingar — av dessa fem inom Kalmar län, nämligen, Pataholm, Påskallavik, Figeholm, Mörbylånga och Mönsterås — erhållit köpingsrättigheter före år 1864 och åtnjuta statsbidrag till kostnaderna för sitt polisväsen samt att dessa köpingar därför redan nu kunna bilda polisdistrikt tillsammans med landskommuner.

Det var för motionärerna känt att Pataholm och Påskallavik utgöra polisdistrikt tillsammans med landskommuner.

Genom resolution den 31 december 1945 har Länsstyrelsen förordnat, att Figeholms köping och Misterhults socken från och med den 1 januari 1946 skola bilda ett polisdistrikt, benämnt Misterhults och Figeholms kommuners polisdistrikt. Härigenom har, utan olägenhet för polisväsendet, en ordinarie polismansbefattning i Figeholms köping inbesparats.

Genom resolution den 18 februari 1946 har Länsstyrelsen förordnat, att Mörbylånga landsfiskalsdistrikt, som omfattar Mörbylånga köping och femton landskommuner, skall från och med den 1 april 1946 utgöra ett polisdistrikt, benämnt Södra Ölands polisdistrikt. Polisorganisationen inom detta distrikt, som ännu icke kunnat utformas, väntas innebära en sakligt god och för det allmänna ekonomiskt gynnsam modernisering av polisväsendet.

Vad beträffar en tänkt sammanslagning till ett polisdistrikt av Mönsterås köping och Mönsterås socken må till en början nämnas följande uppgifter.

Mönsterås köping: Areal 180 hektar, folkmängd den 1 januari 1945 1 565 personer, 3 polismän, av dessa en överkonstapel, född 1901, en konstapel, född 1898, och en konstapel, född 1911.

Mönsterås socken: Areal 16 580 hektar, folkmängd den 1 januari 1945 2 388 personer, 1 fjärdingsman, född 1916.

Mönsterås köping ligger ungefär mitt i Mönsterås socken och kan i hög grad beledas som centralort för socknen.

Det må nämnas att Länsstyrelsen på grundval av kommunindelingskommitténs betänkande preliminärt diskuterat sammanslagning av köpingen och socknen till en borgerlig primärkommun. Härvid har framgått att köpingen önskar en sådan sammanslagning, under det att socknen emotsätter sig sådan, bl. a. därför att sammanslagning skulle ställa sig ekonomiskt oförmånlig för socknen. Dessa socknens farhågor torde dock vara överdrivna. Även om vid sammanslagningen och närmast därefter en kostnadsökning för socknen är att emotse, så lär dock i längden genom gemensam organisation och de större förhållanden i administrationen som härigenom ernås ett

även för socknen gynnsamt resultat kunna vinnas. För övrigt kan det icke sägas ligga någon orättvisa i att köpingen såsom centralort för den kringliggande socknen i någon mån ekonomiskt kompenseras av denna. Ur polissynpunkt, för att nämna ett exempel, drager köpingen för närvarande säkerligen en god del av socknens börda.

Om någon polismanstjänst i köpingen eller socknen nu vore vakant, vore det mycket möjligt att sammanslagning av köpingen och socknen skulle kunna innebära indragning av en polismanstjänst. Någon vakans är emellertid icke att inom den närmare framtiden förvänta, och så som kommunindelningsfrågan för närvarande ligger till är det föga troligt, att köpingen och socknen nu skulle kunna enas om att bilda ett polisdistrikt. Någon ekonomisk fördel därav för socknen, där en fjärdingsman nu är tillfyllest, lär svårigen kunna tänkas. Något förslag om sammanslagning till ett polisdistrikt av köpingen och socknen lär sålunda för närvarande knappast kunna genomföras.

Vad beträffar huvudfrågan i nu ifrågavarande motioner, nämligen sådana lagändringar att köping eller mindre stad som helt bekostar sitt polisväsen skall kunna bilda gemensamt polisdistrikt med landskommun eller landskommuner, så finnes ur polissynpunkt icke något att erinra däremot. Den förordade möjligheten skulle med säkerhet innebära betydande organisatoriska och ekonomiska fördelar. Något så övertygande exempel å lämpligheten av sådan sammanslagning som det i motionerna avhandlade, nämligen Tierps köpings samgående med omgivande landsbygd, finnes nu icke inom Kalmar län. De köpings- och stadssamhällen inom länet som skulle kunna tänkas samgå med omgivande landskommuner äro Hultsfreds och Emmaboda köpingar samt Borgholms, Vimmerby och Nybro städer.

Hultsfred, som har 2 406 innevånare och 2 polismän, omgives av Vena socken. Socken har 2 933 innevånare och 1 fjärdingsman. Hultsfred är icke centralt beläget inom Vena socken.

Emmaboda köping, som har 1 620 innevånare och 1 polisman, ligger i en utkant av Vissefjärda socken, vilken har 4 036 innevånare och 2 fjärdingsmän.

För närvarande kan sammanslagning av Hultsfred eller Emmaboda med landsbygd till ett polisdistrikt knappast sägas vara aktuell, men fördelar av sådana sammanslagningar kunna i dessa fall icke för framtiden uteslutas.

Borgholms stad, som har 2 025 innevånare och 2 polismän, ingår i Borgholms landsfiskalsdistrikt. Detta omfattar härutöver fem polisdistrikt med tillhoppa elva landsbygdskommuner. I dessa fem polisdistrikt, som tillhoppa ha 7 228 innevånare, finnas nu sammanlagt 3 ordinarie och 2 extra fjärdingsmän.

Vimmerby stad har 4 285 innevånare och 7 polismän. Staden är en magistratsstad men kan förväntas inom en icke avlägsen framtid förläggas under landsrätt, i samband varmed det är sannolikt att staden kommer att ingå i Södra Vi landsfiskalsdistrikt. Detta landsfiskalsdistrikt omfattar nu fyra socknar med tillhoppa 7 014 innevånare samt har 2 ordinarie och 2 extra fjärdingsmän.

Nybro stad, som har 5 819 innevånare och 6 polismän (inkl. överkonstapel), är nu eget polisdistrikt och har särskild stadsfiskal. När nuvarande stadsfiskalen (född 1884) avgår, är det att förmoda att Nybro stads polisdistrikt kommer att ingå i Nybro landsfiskalsdistrikt. Detta distrikt omfattar nu två

socknar med tillhoppa 5 529 innevånare och 3 ordinarie fjärdingsmän. Landsfiskalen i distriktet är redan nu utmättningsman i Nybro stad.

Beträffande Borgholm, Vimmerby och Nybro kan sägas att dessa städers eventuella förening till ett polisdistrikt med landsortskommuner inom samma landsfiskalsdistrikt mycket väl kan tänkas innebära sådana fördelar som åsyftas i nu ifrågavarande motioner.

I anledning av det anförda får jag tillstyrka motionernas förslag om utredning i ämnet.

Kalmar i landsfogdens expedition den 11 mars 1946.

G. ÖSTERDAHL.

Bilaga D.

Till Riksdagens första lagutskott.

Sedan *svenska stadsförbundet* beretts tillfälle att avgiva yttrande över motionen nr 157 i första kammaren om beredande av möjlighet för vissa köpingar samt mindre städer att bilda polisdistrikt tillsammans med omkringliggande socknar och motionen nr 272 i andra kammaren angående vissa ändringar i lagen om polisväsendet i riket m. m., får förbundets styrelse anföra följande.

Erfarenheten har givit vid handen att de minsta av vårt lands primärkommuner icke lämpligen kunna utgöra särskilda polisdistrikt, och på många håll ha därför två eller flera sådana kommuner sammanförts till ett polisdistrikt. Det synes icke uteslutet, att man understundom skulle kunna vinna ytterligare fördelar, organisatoriskt och ekonomiskt, om vid sådant sammanförande även mindre stad eller köping kunde förenas med landsbygdsområde.

Vid bedömandet av frågan, om åtgärder böra vidtagas för undanröjande av nuvarande hinder mot att bilda polisdistrikt av stad eller köping tillsammans med landskommuner, måste emellertid beaktas, att ifrågavarande hinder sammanhänger med den gränsdragning, som gjorts beträffande statsbidrag till polisdistriktens kostnader för polispersonalens avlöning. Denna gränsdragning innebär, att just städerna och nu ifrågavarande köpingar ej erhålla sådant allmänt statsbidrag härtill som övriga polisdistrikt. Enligt motiveringen i motionen II: 272 synes avsikten vara, att denna olikhet i statsbidragshänseende skulle på något sätt bibehållas även inom ett polisdistrikt bestående av stad eller köping och landskommunalt område. I motionen I: 157 synes däremot ingen antydning ha gjorts om avsikten i detta hänseende.

Enligt styrelsens mening är det orimligt att ifrågasätta bildande av så sammansatta polisdistrikt, som här åsyftas, med olika ställning i statsbidragshänseende för å ena sidan däri ingående stad eller köping och å andra sidan polisdistriktet i övrigt. Visserligen torde numera icke kunna åberopas något giltigt skäl ens för att stad eller köping såsom särskilt polisdistrikt behandlas annorlunda i fråga om statsbidrag till polispersonalen än övriga polisdistrikt. I vart fall vågar styrelsen påstå, att denna olikställighet för köpingarna i jämförelse med den egentliga landsbygden är alldeles obefogad. Men även om denna olikställighet fått bestå för städer och köpingar såsom särskilda polisdistrikt, tillspetsas dock det orimliga i situationen, om stad eller köping skall förenas med landskommuner i ett polisdistrikt och jämte dessa bidraga till avlöningen av gemensam polispersonal med verksamhet avseende detta distrikts hela område.

Ej heller torde det kunna ifrågasättas att speciellt för sådana fall, då det åsyftade sammanförandet kunde anses sakligt motiverat, föreskriva likställighet i statsbidragshänseende mellan parterna. Det kan icke vara rimligt att låta statsbidrag utgå till polispersonalens avlöning i vad angår den ena av två städer eller köpingar med samma behov av polisverksamhet men ej till den andra enbart därför att den förra men icke den senare lämpligen kan sammanföras med landsbygd i ett polisdistrikt.

I vad den föreliggande frågan gäller städerna, bör också uppmärksammas, att mellan stad och annat polisdistrikt finns en principiell skillnad även beträffande polisverksamhetens omfattning. Enligt definitionerna i 1 § lagen om polisväsendet i riket omfattar polisverksamheten på landsbygden, utöver vad som ingår i sådan verksamhet för stads vidkommande, biträde vid åtgärd i utsköningsmål, vid indrivning av utskylder eller böter och vid annan handräckning. Också härutinnan torde fördenskull ändring krävas, innan ett sammanförande av stad och landsbygd i gemensamt polisdistrikt kan ifrågakomma.

Styrelsen har icke haft tillfälle att genomtänka, huruvida i ytterligare avseenden förefinnes olikhet beträffande polisväsendet i stad eller köping å ena sidan och den egentliga landsbygden å andra sidan, som kräver beaktande i förevarande sammanhang. Men det anförda synes vara tillräckligt för att visa, att man måste räkna med en komplicerad uppgift, om man skall göra det möjligt att bilda så sammansatta polisdistrikt, som motionerna avse. Alldeles uteslutet synes vara, att riksdagen skulle, såsom i motionen II: 272 hemställas, omedelbart besluta härför erforderliga lagändringar. Huruvida åter en utredning i motionernas syfte bör begäras, synes i första hand böra bedömas med hänsyn till utsikterna att inom den närmaste tiden några mera genomgripande förändringar beträffande polisväsendet kunna komma att slutligt övervägas med anledning av 1939 års polisutrednings förslag. Det bör också uppmärksammas, att indelningen i polisdistrikt torde kunna komma att påverkas av den ändrade indelning av riket i borgerliga primärkommuner, varom kommittéförslag föreligger, och att man enligt detta förslag bl. a. har att räkna med möjligheten av en förstoring av de minsta städerna och köpingarna.

Då motionernas motiveringar tyda på att den främsta anledningen till deras väckande kan ha varit önskemålet om organiserande av ett polisdistrikt, som skulle omfatta hela Tierps landsfiskalsdistrikt, vill styrelsen tillägga, att planerna på ett sådant distrikt synas enligt uppgifter till stads-

förbundet från Tierps köping ha föranlett åtgärder, som vållat köpingen olägenheter. Enligt Kungl. Maj:ts resolution i ett härav föranlett besvärsmål skall rättelse i detta hänseende vidtagas. Såvitt styrelsen kan bedöma med ledning av de erhållna uppgifterna, kan det icke rimligtvis anstå med denna rättelse så lång tid, som torde krävas för en lösning av den komplicerade fråga motionerna avse.

Stockholm den 11 mars 1946.

Svenska stadsförbundets styrelse.

OSCAR LARSSON.

Sixten Humble.

Bilaga E.

Till Riksdagens första lagutskott.

Sedan *Svenska landskommunernas förbund* beretts tillfälle avgiva yttrande över motionerna I: 157 och II: 272 om beredande av möjlighet för vissa köpingar samt mindre städer att bilda polisdistrikt tillsammans med omkringliggande socknar, får förbundets styrelse vördsamt anföra följande.

Om det av 1939 års polisutredning avgivna förslaget till förstatligande av polisväsendet i riket (SOU 1944: 53—54) lagts till grund för lagstiftning, skulle de av motionärerna framställda önskemålen ha blivit tillgodosedda. Enligt förkljudande har polisutredningens nyssnämnda förslag under remissbehandlingen blivit utsatt för en så hård kritik, att en förnyad utredning nu anses vara nödvändigt. Skulle denna nya utredning leda till ett förstatligande, torde det av motionärerna berörda problemet automatiskt bli löst. Kommer utredningen däremot att utgå ifrån ett bibehållande av polisväsendet som en i viss mån kommunal uppgift, torde utredningen bland annat kunna syfta till att eliminera den organisatoriska olägenhet, som av motionärerna kritiserats.

Det är enligt styrelsens mening önskvärt, att den nya utredningen snarast igångsättes och därefter bedrivs med största möjliga skyndsamhet. Så bör ske för att möjliggöra att det mycket omfattande material, som hopbragts av 1939 års polisutredning, skall kunna utnyttjas, innan det blir föråldrat. Men även av andra anledningar är det nödvändigt, att polisorganisationen utan längre dröjsmål får sin slutliga utformning. Icke minst synes det förslag, som avlämnades av 1939 års polisutredning, ha gjort läget ur allmän kommunal synpunkt otillfredsställande. Polisutredningens betänkande synes nämligen ha blivit en signal till omorganisationssträvanden beträffande landsbygdens polisväsen. Länsstyrelser, landsfogdar och landsfiskaler sträva nu efter att — i enlighet med polisutredningens förslag — få polisdistrikten så stora, att inom varje distrikt kan anställas en polisman, som får ägna sig

uteslutande åt polisiära ärenden, samt en eller flera fjärdingsmän för in-drivningsverksamhet. Styrelsen håller för sannolikt, att dylika intentioner kunna ha berättigande ur polisväsendets synpunkt. Ur allmän kommunal synpunkt måste de emellertid inge betänkligheter. Med nuvarande kommunindelning förutsätta de nämligen bildande av kommunalförbund i stor utsträckning, men sådana förbund ha på detta område visat sig innebära en synnerligen betänklig försvagning av det redan beskurna kommunala inflytandet. De energiska omorganisationssträvandena borde enligt styrelsens mening få vila till dess hela frågan om polisväsendets slutliga organisation blir ytterligare klarlagd. Det är ur det allmännas synpunkt givetvis nödvändigt, att problemen bli enhetligt lösta. Den väntade kommunsammanslagningen och svårigheten att bedöma personalbehovet efter uppborndsreformens ikraftträdande utgöra särskilda skäl för försiktighet i förevarande avseende.

Det i de remitterade motionerna berörda spörsmålet är enligt styrelsens mening visserligen värt att beaktas, men det torde likväl icke vara av den vikt, att det bör få en separat lösning. Styrelsen anser det sålunda tillfyllest, att frågan beaktas vid den förnyade utredning, som är nödvändig och som enligt vad under hand uppgivits från socialdepartementet också skall komma till stånd.

Stockholm den 26 februari 1946.

Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund

ISRAEL LAGERFELT.

John Olofson.

Bilaga F.

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom remisskrivelse den 7 februari 1946 har *Föreningen Sveriges landsfiskaler* beretts tillfälle att avgiva yttrande över två inom riksdagen väckta motioner, nämligen nr 157 i första kammaren av herrar Linnér och Holmbäck om skyndsamt utredning angående möjligheterna för att en i landsfiskalsdistrikt ingående mindre stad eller en köping, som enligt särskild bestämmelse är skyldig att bekosta sitt polisväsen, skall kunna tillsammans med en eller flera socknar inom samma landsfiskalsdistrikt bilda ett polisdistrikt, samt nr 272 i andra kammaren av herr Jacobsson i Igelsbo m. fl., om sådan ändring i lagen om polisväsendet i riket och andra hithörande författningar, att i landsfiskalsdistrikt ingående stad, vars invånarantal understiger 10 000, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är skyldig att bekosta sitt polisväsen, kan tillsammans med andra kommuner inom samma landsfiskalsdistrikt bilda ett polisdistrikt.

Med anledning härav får styrelsen för Föreningen Sveriges landsfiskaler anföra, att den anser en ändring av gällande bestämmelser i det syfte, motionärerna avsett, synnerligen önskvärd. Enligt styrelsens mening torde dock dessförinnan erfordras närmare utredning rörande vissa, med en sådan ändring sammanhängande frågor, exempelvis angående grunderna för fördelning av kostnaderna för polisväsendet inom ett polisdistrikt mellan stad eller köping, å ena, och landskommuner, å andra sidan. Styrelsen tillstyrker därför bifall till den av herrar Linnér och Holmbäck väckta motionen men anser att en blivande utredning bör avse samtliga i landsfiskalsdistrikt ingående städer och köpingar, oberoende av deras folkmängd.

Stockholm den 16 mars 1946.

Föreningen Sveriges landsfiskaler.

SVEN WADENIUS
ordf.

Lars Waesterberg
sekr.

Statens Reproduktionsanstalt, Stockholm 1946
200646